



Nr. 42898/DSDRP/ din 10.08.2017

**Doamnei Magda Constanța ȘTEFĂNESCU**  
**Adjunct al Avocatului Poporului**



**Str. Eugeniu Carada nr. 3, sector 3, București**

Stimată doamnă,

Având în vedere adresa dumneavoastră nr. 5115/06.07.2017 prin intermediul căreia ne supuneți atenției aspectele constatate și recomandările formulate în Raportul întocmit ca urmare a vizitei efectuate în Penitenciarul București-Rahova, vă comunicăm următoarele:

**Recomandări formulate către conducerea Penitenciarului București-Rahova**

**1. Aducerea la cunoștință deținuților a soluției comisiei de acordare a recompenselor pe bază de semnătură.**

Conform Deciziei directorului general al Administrației Naționale a Penitenciarelor nr.443/2016, art.16, lit.(h), secretarul comisiei de recompense predă șefilor de secție în baza condiții de predare – primire (cu înregistrare exclusiv numerică), rapoartele de recompensare cu rezoluția comisiei de acordare a recompenselor în vederea luării la cunoștință și semnării de către persoana privată de libertate – fără a exista un termen prevăzut pentru această situație. În speța prezentă nu s-a procedat conform deciziei amintite, rezoluția raportului de recompensare fiindu-i adusă la cunoștință deținutului doar verbal, fără ca acesta să semneze de luare la cunoștință pe raport. În sensul susținerii celor menționate, facem precizarea că termenul scurs între întrunirea comisiei de acordare a recompenselor (realizată în data de 10.03.2017, vineri, orele 15:00) și momentul înregistrării decesului, respectiv 16.03.2017, a fost de doar 3 zile lucrătoare în care s-au suprapus alte activități. Aceste activități sunt prevăzute de art. 16, alin. (a) și (b) ale deciziei mai sus menționate, în sensul că în perioada menționată secretarul comisiei de recompense trebuia să planifice/constitue în aplicația informatică Comisia pentru acordarea recompenselor până pe data de 7 a lunii calendaristice, precum și listarea rapoartelor de recompensare avizate electronic de șefii secțiilor, asigurând semnarea acestora de către persoanele care au formulat propunerile, precum și de șefii secțiilor până pe data de 15 a lunii.

Cu referire la activitatea comisiei de acordare a recompenselor, precizăm faptul că în cazuri de excepție, precum este cel reprezentat de art. 99, alin. 1, lit. e) din Legea 254/2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal, comisia se întrunește ori de câte ori este nevoie, chiar și în afara orelor de program și în zilele de sâmbătă și duminică, pentru a soluționa cu celeritate solicitările înregistrate cu un astfel de obiect.

Prin adresa nr. 46844/04.08.2017 Administrația Națională a Penitenciarelor a transmis unităților subordonate ca decizia comisiei de acordare a recompenselor cu privire la acordarea/neacordarea recompensei cu permisiunea de ieșire din penitenciar pentru „participarea persoanei condamnate la înhumarea soțului sau soției, unui copil, părinte, frate sau soră ori bunic sau bunică”, prevăzută de art. 99 alin. 1 lit e) din Legea nr. 254/2013, să fie, **de îndată, adusă la cunoștința persoanelor condamnate.** În mod corespunzător, va proceda și administrația Centrului Educativ/Centrului de detenție, în cazul persoanelor internate.

***Sprijinirea persoanelor private de libertate (cazuri sociale) în contactarea familiei pentru obținerea documentelor care certifică decesul unui membru al familiei cu ajutorul asistentului social.***

Din perspectivă instituțională, demersurile de asistență socială în ceea ce privește persoanele private de libertate (cazuri sociale) menționate în recomandări, au fost realizate conform procedurilor de lucru sistemice. În acest sens, în conformitate cu Procedura de sistem P.S./DRS-DSDRP – 001 – Demersuri întreprinse de către personalul așezămintelor de detenție pentru eliberarea documentelor de identitate/stare civilă ale persoanelor private de libertate s-au realizat fără dificultate în colaborare cu Poliția Sector 5, Secția 17 dar și cu reprezentanții Consiliului General al Municipiului București, Direcția de Evidență a Persoanelor Municipiului București, Direcția Publică de Evidență a Persoanelor și Stare Civilă în ceea ce privește declararea și înregistrarea nașterii copiilor persoanelor aflate în detenție. În conformitate cu Procedura de sistem P.S./DRS-DSDRP – 002 - Demersuri întreprinse de către personalul așezămintelor de detenție pentru încheierea căsătoriei în perioada executării unei pedepse privative de libertate s-au realizat fără dificultate în colaborare cu Oficiul Stării Civile Sector 5, București. De asemenea conform Procedurii de sistem P.S./DSDRP – 16 privind acordarea dreptului la comunicări on-line, colaborarea cu Direcțiile Generale de Asistență Socială și Protecția Drepturilor Copilului au permis menținerea legăturilor dintre persoanele aflate în detenție și copiii acestora care beneficiau de o măsură de protecție.

În ceea ce privește alte demersuri realizate pentru soluționarea cazurilor sociale, precum solicitarea de date referitoare la membrii familiei care din motive financiare nu au putut efectua vizite la sediul penitenciarului sau nu au putut fi contactați telefonic de către persoana privată de libertate, dar și în legătură cu situația menționată în vederea obținerii certificatului de deces al unui membru al familiei, facem mențiunea că aceste demersuri s-au făcut la nivel instituțional prin adrese de solicitare a suportului din partea serviciilor de asistență socială de pe lângă primăriile localităților de domiciliu ale persoanelor vizate sau ale persoanei decedate. Așa cum se menționează și în raportului instituției Avocatul Poporului, răspunsul transmis de către Direcția de Evidență a Populației – Serviciul de Stare Civilă din cadrul Primăriei Municipiului București, acest tip de document nu se poate elibera, penitenciarul nefiind o instituție abilitată să obțină un astfel de document (conform prevederilor Legii nr.119/1996). În restul situațiilor însă, au fost efectuate anchete sociale la domiciliul familiei (cel indicat de către deținut) primindu-se ulterior datele solicitate. Nu s-a făcut apel la o altă modalitate de a procura eventual un număr de telefon pentru ca apoi un funcționar public cu statut special să obțină date direct de la membrii familiei întrucât această activitate nu este stipulată în procedurile legale de lucru.

De asemenea, procedurile privind contactarea familiei de către personalul penitenciarului se rezumă doar la următoarele situații:

- confirmarea comunicării despre prezența deținutului în locul de deținere, conform art.103, alin.(2) Procesul-verbal prevăzut la art. 43 alin. (8) din Legea 254/2013 cuprinde mențiuni referitoare la starea de fapt, măsurile ce au fost sau urmează a fi luate, în vederea exercitării dreptului la încunoștințarea unui membru de familie sau altei persoane despre penitenciarul în care se află și modul în care a fost exercitat dreptul prevăzut la art. 43 alin. (4) din Lege;

- deteriorarea stării sale de sănătate: conform art.144, alin.(3) Administrația penitenciarului solicită deținutului datele de contact ale unui membru de familie, aparținător sau a unei alte persoane, pentru a fi încunoștințate despre deteriorarea stării sale de sănătate în penitenciar.

- decesul deținuților, conform art.115 alin.(1), Administrația locului de deținere comunică, de îndată, membrilor de familie, aparținătorilor sau altor persoane decesul și locul unde trebuie să se prezinte pentru ridicarea decedatului, a actelor și obiectelor ce au aparținut acestuia;

- punerea în libertate: în care conform art. 117, alin.(3) Când deținutul care urmează a fi pus în libertate este bolnav și în imposibilitatea de a se deplasa, cu consimțământul său, este prezentat de administrația locului de deținere la un spital din rețeaua sanitară publică, anunțându-se despre aceasta rudele ori, după caz, instituțiile publice sau organizațiile neguvernamentale de asistență socială;

Cu referire la aspectele menționate în cuprinsul Recomandării privind Ansamblul de reguli minime ale Națiunilor Unite pentru tratamentul deținuților (Regulile Nelson Mandela), potrivit cărora dacă circumstanțele vor permite, deținutului i se poate permite să stea singur sau sub escortă lângă patul unei rude apropiate sau al partenerului de viață dacă este grav bolnav sau să participe la înmormântarea unei rude apropiate sau a partenerului de viață, precizăm că reglementările legale în vigoare, și nu circumstanțele, nu au permis participarea sub escortă la înhumarea rudei.

Cu referire la modul de soluționare a cererilor formulate de către deținutul având ca obiect participarea acestuia la înhumarea fratelui său, precizăm:

La data de 06.03.2017, deținutul a formulat cererea cu nr. VIII/232/06.03.2017 prin care a anunțat conducerea unității că fratele său a decedat, solicitând sprijin pentru a fi dus la înmormântare deoarece nu știe cum să procedeze.

Precizăm faptul că în conformitate cu prevederile art. 214, alin. 3 din Hotărârea de Guvern nr. 157/2016 pentru aprobarea Regulamentului de aplicare a Legii 254/2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal, coroborat cu prevederile art. 99, alin 6 din Legea 254/2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal, permisiunea de ieșire din penitenciar pentru a participa la înhumarea soțului/soției, copilului, fratelui sau a unui bunic/bunică se acordă în baza solicitării de ieșire din penitenciar însoțită de precizarea de către deținut a locului unde urmează să se deplaseze, a itinerariului urmat, precum și a mijloacelor financiare de care dispune pe durata permisiunii de ieșire din penitenciar. Ori, din cuprinsul cererii în cauză, rezultă faptul că deținutul solicită „să fie dus” la înmormântarea fratelui.

Menționăm faptul că deținutului i-au fost explicate prevederile legale cu privire la acordarea permisiunii de ieșire din penitenciar, în temeiul articolului 99, alin. 1, litera e), acesta fiind îndrumat să revină cu o nouă cerere, conform celor ce i-au fost explicate, lucru care de altfel s-a și produs, prin înaintarea de către acesta a cererii VIII/269/08.03.2017 la data de 08.03.2017.

Facem precizarea că, în conformitate cu prevederile art.144, alin.(3) din Hotărârea de Guvern nr. 157/2016, administrația penitenciarului are obligația de a informa un membru de familie, aparținător sau altă persoană despre deteriorarea stării de sănătate a deținutului, prin aceasta înțelegându-se vătămarea corporală, boala gravă sau decesul. În intervalul cuprins între momentul înregistrării cererii din 06.03.2017 și cel al producerii decesului prin spânzurare, personalul nu a identificat deținutul ca fiind în una din situațiile anterior expuse.

Din verificarea evidenței informatice PMSWeb a rezultat că în data de 10.07.2017 deținutul a primit prin mandat poștal suma de 50 lei. Precizăm și faptul că funcționarii publici cu statut special care își desfășoară activitatea în cadrul sectorului financiar operează mandatele poștale în intervalul 07:00 – 09:00. De altfel, se poate observa că în data de 10.07.2017 a efectuat un număr de două convorbiri telefonice, având posibilitatea ca până în orele 15:00, când s-a întrunit comisia de acordare a recompenselor, să anunțe că se află în imposibilitatea de a prezenta certificatul de deces și să solicite sprijin în acest sens, fapt care nu s-a produs.

## **2. Consilierea psihologică a persoanelor condamnate, în situația decesului unui membru al familiei pentru a identifica deprimarea sau ideea/ intenția suicidară.**

Conform Art. 144, H.G. 157/2016, alin.(2) deținuții sunt consiliați psihologic, în situația în care li se aduce la cunoștință unul din evenimentele prevăzute la alin. (1) (boala gravă sau decesul unui membru de familie, aparținător sau o altă persoană), însă în cazul situației care a impus vizita reprezentanților instituției Avocatul Poporului, deținutul nu a fost informat de către administrația penitenciarului, ci a luat cunoștință despre decesul fratelui din alte surse și a urmat calea formulării unei cereri scrise (cererea cu nr. VIII/232/06.03.2017). Din cuprinsul cererii în cauză, rezultă faptul că deținutul solicită să fie dus la înmormântarea fratelui, aspect care conform celor explicitate anterior nu este prevăzut în nici o prevedere legală în vigoare. Ulterior formulării cererii scrise, ținând cont de impactul emoțional al situației familiale, precum și de faptul că în cuprinsul cererii deținutul solicită sprijin deoarece nu știa cum să procedeze într-o astfel de situație, deținutul a beneficiat de convorbiri individuale cu agenții din sectorul operativ repartizați să execute serviciul în cadrul Secției de deținere E.8 dar și cu psihologul secției de deținere, explicându-i-se care sunt pașii de urmat și condițiile de îndeplinit în vederea acordării recompensei cu permisiunea de ieșire din penitenciar. Ulterior convorbirilor individuale purtate, acesta revine în data de 08.06.2017 cu cererea înregistrată cu nr. VIII/269/08.03.2017 prin care solicită să meargă („nu să fie dus”) la înmormântarea fratelui său, specificând locul și ora la care va avea loc înhumarea.

În cuprinsul materialului se face apel în mod repetat la consilierea psihologică, fără însă a se avea în vedere opțiunea convorbirilor individuale. Persoana la care se face referire a avut o convorbire individuală cu psihologul secției, dar care nu poate îndeplini caracteristicile unei consilieri psihologice. Conform procedurii de sistem P.S./DRS-006 *Desfășurarea convorbirilor individuale de informare cu persoanele private de libertate*, convorbirile individuale au ca scop identificarea nevoilor și a situațiilor ce necesită sprijin sau suport imediat, a unor situații conflictuale sau de risc, criză relațională, neclarități legate de întocmirea diferitelor cereri către organele competente etc.

Conform Procedurii de sistem P.S./DRS-015 *Consilierea psihologică a persoanelor private de libertate*, *consilierea psihologică este consecutivă unei evaluări psihologice care să evidențieze necesitatea acestui tip de intervenție sau care să aibă consemnate în Planul individualizat de intervenție educativă și terapeutică/ Aplicația informatică.*

Conform reglementărilor prevăzute de *Colegiului Psihologilor din România* în cadrul *Ghidului de practică clinică în psihologie*, „consilierea psihologică se concentrează pe aspecte privind autocunoașterea și dezvoltarea optimă a resurselor proprii. Se adresează în special persoanelor sănătoase aflate în dificultate sau celor care vor să-și îmbunătățească relațiile cu ceilalți. Consilierul îl ajută pe client să controleze o situație de criză și îl asistă în găsirea unei soluții la problema cu care se confruntă. De regulă, presupune un număr mai redus de ședințe față de psihoterapie și abordează tulburări mai puțin severe”.

Unele dintre obstacole care stau în calea unui demers de tipul consilierii psihologice sau al unei terapii eficiente ( conform I. Holdevici, 2009) sunt: *absența motivației pentru schimbare, montajul negativ, deficite în sfera resurselor personale (fizice, cognitive și/ sau*

intelectuale), *absența abilităților de a se integra în cadrul demersului psihoterapeutic și de a se conforma expectațiilor ce derivă din acestea.*

În contextul celor mai sus menționate, la momentul la care personalul penitenciarului a primit solicitarea de acordare a învoirii, acesta a beneficiat doar de convorbiri individuale în urma cărora nu s-a impus necesitatea realizării unei noi evaluări psihologice sau necesitatea unei consilieri psihologice unice (în situații de criză).

Psihologii angajați în sistemul penitenciar românesc au o dublă subordonare, atât față de *Colegiului Psihologilor din România* cât și față de *Direcția de Reintegrare Socială* din cadrul Administrației Naționale a Penitenciarelor.

Pentru realizarea serviciilor psihologice la standarde ridicate de performanță, este necesară cunoașterea și respectarea tuturor prevederilor legale care definesc cadrul de exercitare a profesiei de psiholog în mediul penitenciar.

Caracteristicile mediului penitenciar interferează și pot bloca, în mod accentuat, scopurile terapeutice, dar și relația formată între psiholog și persoana privată de libertate care beneficiază de serviciile de consiliere. Acesta este motivul pentru care psihologul trebuie să acorde atenție posibilelor probleme etice care pot apărea prin interferarea cu personalul instituției, cu precădere cel care lucrează în sectorul operativ (pază și medical).

De asemenea, trebuie să țină cont de rolul evaluărilor în realizarea diferitelor decizii cu privire la situația deținutului, atribuție care poate veni în contradicție cu rolul de consilier sau cu cel de psihoterapeut.

Activitatea psihologului se desfășoară unitar în toate instituțiile penitenciare și se bazează pe recunoașterea demnității umane, a drepturilor egale și inalienabile ale persoanelor private de libertate. Scopul activității desfășurate de către psiholog este de stimulare a statusului psihologic și comportamental al persoanelor custodiate, pe parcursul traseului execuțional, cu respectarea particularităților psihosociale ale acestora, precum și a regimului de executare a pedepselor privative de libertate.

### ***3. Evaluarea medicală pentru selecționarea la muncă a deținuților cu afecțiuni psihice și întocmirea unui înscris medical care să ateste că aceștia sunt apti de muncă.***

Referitor la stabilirea aptitudinii de muncă a deținuților, *Hotărârea de Guvern nr.157 din 10.03.2016* pentru aprobarea Regulamentului de aplicare a Legii 254/2013, prevede în cuprinsul art.159, alin.(3) și alin.(4) ca în cel mult 21 de zile de la depunerea în penitenciar să se stabilească un diagnostic prezumtiv, acordarea unui regim alimentar după caz, precum și stabilirea capacității de muncă, medicul consemnând constatările în dosarul medical.

Pe de altă parte, *Hotărârea de Guvern nr. 355/2007* privind supravegherea sănătății lucrătorilor prevede, la art.4 alin(1) că supravegherea sănătății lucrătorilor este asigurată de către medicii specialiști de medicina muncii, însă în acest context, medicii de penitenciar nu au competențe de medicina muncii, astfel încât să poată concluziona în scris, consemnând în fișa medicală, aptitudinea de muncă a deținuților.

În aceeași hotărâre se mai stipulează la art.13 și art.17 că medicul specialist de medicina muncii completează fișa de aptitudine cu concluzia examenului medical la angajare: aptitudinea/aptitudinea condiționată/ inaptitudinea permanentă sau temporară în muncă pentru profesia/funcția și locul de muncă în care angajatorul îi va desemna să lucreze. Prin urmare, considerăm că stabilirea aptitudinii de muncă pentru deținuți, indiferent de locul de muncă unde au fost selecționați și de afecțiunile cu care sunt în evidență, ar trebui făcută, conform legii, de către un medic de medicina muncii, sau care să aibă competențe de medicina muncii.

Referitor la deținutul care s-a sinucis în cursul lunii martie în Penitenciarul București - Rahova, acesta a fost transferat de la Penitenciarul Ploiești la Penitenciarul București - Rahova la data de 10.02.2017. Din documentele medicale nu reiese să fi avut un istoric personal de suicid.

Din punct de vedere strict medical, acesta a fost evaluat psihiatric în data de 01.02.2017, dată la care medicul psihiatru consemna în fișa medicală "*pacient orientat, lucid, coerent, liniștit, cooperant, disimulativ, comportament manipulativ. Fără tulburări de percepție de intensitate psihică. Neagă ideea autolitică în prezent*". A avut recomandare de tratament psihiatric pentru o perioadă de doar două luni și reevaluare la nevoie. A primit tratamentul psihiatric recomandat conform recomandărilor, sub semnătură. Nu era cunoscut cu idei suicidare, iar comportamentul său în perioada cât s-a aflat în custodia Penitenciarului București Rahova nu a condus la concluzia că ar avea intenții autolitice, nici chiar în dimineața zilei când a decedat.

A fost analizat în cadrul comisiei de selecționare la muncă, de o comisie din care a făcut parte și un reprezentant al cabinetului medical. S-a considerat că repartizarea acestuia la un loc de muncă (ca o formă de ergoterapie - constituie o metoda de tratament a unor boli psihice în care munca depusă de bolnav constituie factorul activ al vindecării) este benefică pentru deținut.

Referitor la acuzele somatice prezentate ulterior intervenției chirurgicale din luna octombrie 2016, facem mențiunea că a fost internat pentru efectuarea de ședințe de fiziokinetoterapie în perioada 20.01-03.02.2017 la Penitenciarul Spital București - Rahova, de unde s-a externat ameliorat, având o evoluție favorabilă în urma ședințelor efectuate.

#### **4. Consilierea psihologică a deținuților cu risc suicidar, a celor cu autoagresiuni și violență crescută și derularea până la sfârșitul anului 2017 de programe de grup pentru persoanele cu risc suicidar.**

Referitor la mențiunile conform cărora la nivelul Penitenciarului București – Rahova nu există un management al riscului suicidar și că acesta nu reprezintă o prioritate, aducem precizări suplimentare:

Începând cu anul 2014 la nivelul sistemului penitenciar, inclusiv în cadrul Penitenciarului București – Rahova, s-a implementat *Strategia de reducere a comportamentelor agresive în sistemul penitenciar* (înregistrată cu nr. 73203/DRS/24.12.2013) aprobată de către directorul general al Administrației Naționale a Penitenciarelor. Tot în cursul anului 2014, prin decizia directorului general al Administrației Naționale a Penitenciarelor nr. 631 din 29.12.2014 a fost implementat în unitățile penitenciare îndrumarul „*Manualul Clinic al Riscului de Violență, comportamentele autoagresive, suicidare și heteroagresive*”, realizat cu suportul unei echipe de coordonatori științifici compusă din profesori ai Universității de Medicină și Farmacie "Iuliu Hațieganu" din Cluj, Facultatea de Psihologie și Științele Educației din București, Universitatea de Medicină și Farmacie "Carol Davila" din București, Colegiul Psihologilor din România.

Pe cale de consecință, s-au realizat anual *Planuri de implementare a Strategiei de reducere a comportamentelor agresive*, acestea fiind adaptate și particularizate la specificul unității. De asemenea, s-a desemnat o echipă multidisciplinară în vederea implementării atât la nivelul unității, precum și echipe desemnate la nivelul fiecărei secții de deținere. Acestea sunt compuse din comandantul secției de deținere, un asistent medical, un educator, un psiholog, un asistent social precum și un lucrător din cadrul sectorului prevenirea criminalității în mediul penitenciar.

În vederea informării personalului implicat, a fost emisă Decizia directorului general al Administrației Naționale a Penitenciarelor nr.467 din 11.08.2015 privind aprobarea *Metodologiei de desfășurare a activităților multidisciplinare care implică intervenții în echipă, raportat la comportamentele agresive (autoagresive/ heteroagresive)* și *Îndrumarul privind abordarea multidisciplinară a deținuților vulnerabili* înregistrat la nivelul Administrației Naționale a Penitenciarelor cu nr. 15258/DRS/06.10.2016 precum și un set de *Imperative sistemice pentru activitatea personalului* înregistrat la nivelul Administrației Naționale a Penitenciarelor cu nr. 73203/DSDRP/DRS/DPCT/DM/25.04.2014.

În vederea particularizării și prioritizării demersurilor echipelor multidisciplinare a fost emis și *Studiul privind prevalența comportamentelor agresive în rândul persoanelor private de libertate 2014 – 2016*.

Facem mențiunea că în conformitate cu demersurile menționate anterior, analizele lunare realizate la nivelul secțiilor de deținere de către membrii echipelor multidisciplinare nu au identificat persoana privată de libertate (născut la data de ) prezentând disfuncționalități în aria comportamentelor autoagresive/ heteroagresive.

**5. Instruirea frecventă a personalului din cadrul unității penitenciare, indiferent de activitatea prestată, cu privire la recunoașterea, înțelegerea și abordarea semnelor comportamentului cu risc suicidal pentru personalul care ia contact cu deținuții, iar pentru personalul clinic, instruirea cu privire la folosirea scalelor de evaluare a riscului suicidal, precum și procedura de urmat în astfel de situații; instruirea urmează a fi realizată în termen de 1 an de la data primirii recomandării Avocatului Poporului.**

Referitor la instruirea personalului din cadrul unității penitenciare, indiferent de activitatea prestată, cu privire la recunoașterea, înțelegerea și abordarea semnelor comportamentului cu risc suicidal pentru personalul care ia contact cu deținuții, mențiunile anterioare făcute la punctul 5 al prezentei note acoperă nevoile de informare și instruire ale personalului.

Așa cum menționam, prin decizia directorului general al Administrației Naționale a Penitenciarelor nr. 631 din 29.12.2014 a fost implementat în unitățile penitenciare îndrumarul "*Manualul clinic al riscului de violență (comportamentele auto-agresive, suicidare și hetero-agresive)*". Secțiunea referitoare la suicid conține generalități și elemente specifice ale suicidului în mediul penitenciar, elemente de recunoaștere a persoanei private de libertate cu risc de suicid, descrierea în amănunt a demersurilor psihiatrice și psihologice în situația prezenței riscului suicidal, dar și elemente procedurale ale personalului implicat în activități directe cu deținuții (medicul generalist, asistentul medical, șeful secției de deținere/ofițerul siguranța deținerii/ofițerul șef de tură, agentul supraveghetor, agentul escortă, asistentul social, preotul, educatorul).

La data de 29.12.2016 a fost promovat și diseminat în rândul specialiștilor din unitățile penitenciare "*Manualul de psihopatologie destinat psihologilor din sistemul penitenciar*". Parcurgerea manualului oferă psihologilor un instrument util în recunoașterea elementelor specifice tulburărilor de personalitate, modalitățile de diagnostic și metode de intervenție, acestea având un rol important în identificarea cazurilor cu risc de suicid (cu precădere tulburările din clusterul B), precum și intervenția acordată ce include chiar și modalitățile de abordare a persoanelor diagnosticate.

**6. Asigurarea unei supravegheri corespunzătoare a deținuților cu risc suicidal în vederea preîntâmpinării unor eventuale acțiuni suicidare**

Menționăm faptul că administrația Penitenciarului București Rahova a întreprins și întreprinde măsuri în vederea supravegherii deținuților cu risc suicidal, personalul fiind informat și instruit cu privire la modul de îndeplinire a atribuțiilor de serviciu în cazul deținuților identificați în această situație, conform mențiunilor efectuate în documentele existente la nivelul unității.

Mențiunile din documentele operative existente la nivelul unității sunt realizate de către personalul care lucrează în contact direct cu deținuții, ori de câte ori există indicii cu privire la iminența producerii unui eveniment negativ sau doar cu caracter preventiv, pentru a preîntâmpina producerea unui astfel de eveniment.

În cazul deținutului specificatiie realizate în carnetul postului de la nivelul secției au fost realizate cu caracter preventiv, fără a exista vreun indiciu cu privire la iminența producerii unui eveniment negativ.

De asemenea, acesta a fost selecționat la activități lucrative în data de 23.02.2017 și repartizat la punctul de lucru Curățenie Unitate, punct de lucru mobil, în cadrul căreia

activitatea se realizează în mai multe spații sau suprafețe. Așadar, repartizarea acestuia la punct de lucru s-a realizat anterior înregistrării solicitării de ieșire din penitenciar pentru a participa la înhumarea fratelui.

Dat fiind faptul că deținutul era încadrat în regim deschis, în conformitate cu art. 38 din Legea 254/2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal, coroborat cu 80 – 87 din Hotărârea de Guvern nr. 157/2016 pentru aprobarea Regulamentului de aplicare a Legii 254/2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal, precizăm faptul că acestuia, conform prevederilor legale în vigoare, i s-a oferit posibilitatea de a se deplasa neînsoțit în interiorul penitenciarului.

Scoaterea deținutului la activități lucrative după data soluționării cererii de ieșire din penitenciar a fost o măsură adoptată tocmai pentru a sprijini deținutul în vederea depășirii situației familiale pe care o trăia, pentru a-l ajuta să se reintegreze în colectivitate și să se detașeze de eventualele gânduri și sentimente.

Dat fiind faptul că în conformitate cu prevederile art. 84, alin. 1 din Hotărârea de Guvern nr. 157/2016 pentru aprobarea Regulamentului de aplicare a Legii 254/2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal deținuții din regim deschis pot presta muncă în interiorul penitenciarului fără supraveghere, șeful de punct de lucru verifică la intervale regulate starea deținuților și modul în care aceștia își îndeplinesc atribuțiile încredințate. De altfel, la momentul producerii evenimentului negativ, deținutul se afla în grupul sanitar, și nu pe frontul efectiv de lucru, agentului supraveghetor nefiindu-i permis să pătrundă o dată cu acesta în spațiul destinat satisfacerii necesității fiziologice pentru a asigura o monitorizare constantă, deoarece i-ar fi încălcat deținutului dreptul la intimitate.

#### ***7. Asigurarea unei supravegheri corespunzătoare a deținuților cu risc suicidar în vederea preîntâmpinării unor eventuale acțiuni suicidare***

Cu privire la cazarea deținutului în camera de protecție, precizăm faptul că în conformitate cu prevederile art. 24, alin. 1, lit a) din Hotărârea de Guvern nr. 157/2016 pentru aprobarea Regulamentului de aplicare a Legii 254/2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal, directorul penitenciarului poate dispune introducerea deținutului la camera de protecție doar în cazul producerii unui pericol iminent de autovătămare corporală sau suicid. Ori, în speța supusă spre analiză, toate măsurile de siguranță luate au avut caracter preventiv, deținutul neprezentând nici un indiciu cu privire la iminența actului suicidal.

#### ***8. Achiziționarea și aplicarea instrumentelor psihologice standardizate pentru evaluarea riscului suicidar***

La nivelul sistemului penitenciar au fost achiziționate următoarele instrumente psihologice de evaluare clinică: Inventarul de Depresie Beck (BDI - II), SCID I - Interviu Clinic Structurat pentru Tulburările de pe Axa I a DSM, SCID II – Interviu Clinic Structurat pentru Tulburările Clinice de pe Axa II a DSM, Sistem de Evaluare Clinică (SEC), STAI – Y State - Trait Anxiety Inventory Y Form și Millon Clinical Multiaxial Inventory - III (MCMI - III).

Conform Deciziei nr.467/11.08.2015 privind aprobarea *Metodologiei de desfășurare a activităților multidisciplinare care implică intervenții în echipă, raportat la comportamentele agresive (autoagresive/ heteroagresive)*, Capitolul 3, *Demersuri, pe categorii de personal, în situația identificării unei persoane private de libertate cu risc de suicid*, personalul reintegrare socială, informează personalul din cadrul sectorului medical, respectiv sectorul operativ iar psihologul realizează evaluarea psihologică a deținutului, urmând ca în cazul situațiilor de risc identificate acesta să formuleze solicitarea către personalul medical privind realizarea unui examen psihiatric.



## Recomandări formulate către conducerea Administrației Naționale a Penitenciarelor

### **1. Inițierea propunerii de modificare a prevederilor legale, în sensul reglementării dreptului permisiunii de ieșire din penitenciar în cazul decesului unui membru al familiei, cu obligarea autorității penitenciare de a întreprinde diligențele necesare obținerii informației asupra decesului membrului familiei**

Permișiunea de ieșire din penitenciar constituie o recompensă și nu un drept, conform prevederilor art. 98 și 99 din Legea nr. 254 din 19 iulie 2013 *privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal*, acordarea recompenselor este o posibilitate (*recompensele „pot fi acordate”*) și nu un drept.

Acordarea unui anume tip de recompensă este atributul administrației penitenciare (*comisie de specialitate, director general*), conform prerogativelor stabilite de cadrul legal execuțional penal. Din analiza textului Legii nr. 254/2013 se remarcă faptul că drepturile persoanelor condamnate sunt legiferate în conținutul Capitolului V, iar recompensele în conținutul Capitolul IX.

Dacă s-ar accepta că acesta ar fi un drept al persoanelor condamnate s-ar supune exigențelor art. 9 din Legea nr. 254/2013 în ceea ce privește asigurarea de către judecătorul delegat a respectării drepturilor persoanelor condamnate.

Ca procedura de recompensare să fie unitară, previzibilă și obiectivă a fost necesară detalierea elementelor și situațiilor care pot afecta prin natura lor conduita persoanei condamnate, generând efecte contrare sau de atingere a scopului executării pedepsei.

Nu în ultimul rând, trebuie precizat că, analizarea propunerilor de acordare a recompensei cu permișiunea ieșirii din penitenciar, are la bază criteriile impuse de art. 213 din Regulamentul de aplicare a Legii nr. 254/2013, aprobat prin HG nr. 157/2016, respectiv, din cuprinsul căruia amintim:

(3) *La verificarea întrunirii condițiilor de acordare a recompensei prevăzute la alin. 1 se au în vedere și următoarele aspecte:*

- ✓ *natura infracțiunii săvârșite;*
- ✓ *durata pedepsei;*
- ✓ *regimul de executare;*
- ✓ *numărul și tipul recompenselor acordate anterior;*
- ✓ *perioada executată, raportat la durata din pedeapsă ce mai trebuie executată până la analizarea în comisia pentru liberare condiționată;*
- ✓ *istoricul infracțional;*
- ✓ *apartenența la grupări de criminalitate organizată;*
- ✓ *conduita la revenirea în penitenciar, dintr-o permișiune de ieșire din penitenciar acordată anterior;*
- ✓ *comportamentul avut înainte de arestare și modul în care deținutul este cunoscut în comunitate; vor fi avute în vedere, cu precădere, datele din dosarul individual al deținutului;*
- ✓ *menținerea legăturilor cu membrii de familie, cu persoanele cu care au stabilite relații asemănătoare relațiilor de familie, precum și cu comunitatea;*
- ✓ *existența suspiciunilor cu privire la deținere, consum sau trafic de obiecte și substanțe interzise.*

Apreciem că, în opinia legiuitorului, îndeplinirea acestor norme de conduită asigură garanții în ceea ce privește comportamentul adoptat în perioada acordării recompensei. Respectând același raționament, persoanelor clasificate în regim de maximă de maximă nu li poate acorda această gamă de recompense (*permișiunea ieșirii din penitenciar*). În

situația în care ar stabili obligativitatea acordării acestei recompense, ar crea discriminări pe temeiul regimului de executare stabilit.

Întorcându-ne la garanțiile oferite de fiecare persoană în parte cu privire la comportamentul adoptat în perioada în care părăsește penitenciarul, facem următoarele precizări:

- sistemul penitenciar nu poate trimite o escortă înarmată în mijlocul unor evenimente care presupun reuniunea unor mase mari de oameni, cu atât mai mult cu cât aceste persoane sunt afectate de o stare de emoție profundă;
- sistemul de pază și regulamentele de siguranță nu pot fi aplicate în mijlocul unor mulțimi (spre exemplu nu se poate face uz de armament, dacă situația o impune);
- escorta nu poate asigura fizic paza deținutului pentru o perioadă mai îndelungată (de exemplu: 5 zile și 4 nopți). Nu poate fi stabilit un dispozitiv de pază eficient în aceste condiții.

Legiuitorul nu a stabilit un cadru legal pentru atacarea actelor comisiei de recompensare, ținând cont de faptul că recompensa nu este un drept, textul legii conferind doar o vocație a deținutului la acordarea acesteia. În caz contrar s-ar accepta ideea că recompensa poate fi acordată la cererea deținutului sau că deținutul își poate alege recompensa, deci poate impune o anumită conduită comisiei de recompensare.

În opinia noastră, legiuitorul a avut în vedere inclusiv faptul că actele administrative referitoare la siguranța internă și externă a statului sunt exceptate de la controlul legalității de către instanțele de contencios administrativ.

Cu toate acestea, în cazuri temeinic justificate, instanțele de judecată au admis reclamațiile deținuților referitoare la acordarea permisiunii ieșirii din penitenciar.

Apreciem că extinderea sferei de competență a judecătorului de supraveghere și a instanței de judecată asupra măsurilor de siguranță specifice mediului carceral, dispuse de către directorii locurilor de deținere este inoportună, golind de conținut misiunile operative organizate la nivelul penitenciarelor.

Arătăm că, în alte condiții, judecătorul de supraveghere ar putea decide asupra necesității aplicării mijloacelor de imobilizare, organizării perchezițiilor, acordării vizitei cu dispozitiv de separare și, de ce nu, stabilirea tăriei escortei care urmează a executa o misiune operativă.

Referindu-ne strict la permisiunea ieșirii din penitenciar pentru a participa la funeraliile unui membru al familiei, observăm că legea execuțional penal încurajează acordarea acestei recompense din următoarele motive:

- nu este necesar un anumit număr de credite acumulate;
- poate fi acordată, cu titlu de excepție, în situația în care deținutul a primit deja o recompensă în luna respectivă.

## ***2. Încheierea unui Protocol de colaborare între Administrația Națională a Penitenciarelor și Direcția pentru Evidența Persoanelor și Administrarea Bazelor de Date pentru comunicarea facilă a informației referitoare la decesul rudelor deținuților***

Referitor la propunerea formulată la punctul 2 din Raport, vă comunicăm că există încheiat un astfel de protocol începând cu anul 2010. Certificatul de deces se emite de către oficiul de stare civilă din cadrul primăriei localității în a cărei rază teritorială s-a produs decesul sau în care a avut ultimul domiciliu persoana decedată. Așa cum se menționează în răspunsul transmis de către Direcția de Evidență a Populației – Serviciul de Stare Civilă din cadrul Primăriei Municipiului București, acest tip de document nu se poate elibera, penitenciarul nefiind o instituție abilitată să obțină un astfel de document (conform prevederilor Legii nr.119/1996).

**3. Inițierea propunerii de modificare a prevederilor legale, ca în situații excepționale (spre exemplu, decesul unui membru al familiei în cazul unui deținut fără mijloace bănești, care în ultimele 30 de zile nu au avut în contul personal sume de bani disponibile), autoritatea penitenciară să sprijine contactul telefonic cu familia.**

În ceea ce privește propunerea formulată mai sus, precizăm că aceasta a fost inclusă în proiectul de modificare a Legii nr. 254/2013, întocmit la nivelul Administrației Naționale a Penitenciarelor, ce urmează a fi transmis Ministerului Justiției în vederea inițierii demersurilor specifice domeniului de competență pentru promovarea acestuia.

Astfel, conform propunerii de modificare, la art. 65, alineatul (3) se modifică și va avea următorul cuprins: **“(3) Cheltuielile ocazionate de efectuarea convorbirilor telefonice sunt suportate, de regulă, de către persoanele condamnate. În cazul în care aceste persoane nu dispun de mijloacele bănești necesare, cheltuielile ocazionate de efectuarea convorbirilor telefonice în vederea obținerii documentelor menționate la art. 99 alin. (5), sunt suportate de către administrația penitenciarului.” Conform prevederilor art. 99 alin. 5 „**Permisiunea de ieșire din penitenciar, pentru cazul prevăzut la alin. (1) lit. e) poate fi acordată, pe o perioadă de cel mult 5 zile, tuturor persoanelor condamnate, cu excepția celor care execută pedeapsa privativă de libertate în regim de maximă siguranță, dacă îndeplinesc condițiile prevăzute la art.98 alin.1. Solicitarea deținutului pentru ieșirea din penitenciar va fi însoțită de certificatul de deces, în copie și original, pentru certificare, precum și de precizarea locului unde urmează să se deplaseze, a itinerariului urmat și a mijloacelor financiare de care dispune pe durata permisiunii ieșirii din penitenciar”****

**4. Gestionare cu prioritate și eficientizarea colaborării echipei multidisciplinare (medic-psihiolog) în cazurile persoanelor private de libertate cu tulburări psihice și a celor cu risc suicidar din unitățile penitenciare, în scopul evaluării și tratării de urgență în Spitalele Penitenciare și a intervențiilor psihosociale, cunoscându-se legătura puternică între tulburarea psihiatrică și riscurile de suicid din penitenciar.**

Recomandările formulate includ următoarele demersuri deja efectuate:

➤ **Procedura P.S./DRS-DM-DSDRP-003 Managementul de caz pentru persoanele private de libertate cu probleme de sănătate mintală**

Scopul procedurii este de a prezenta pașii obligatorii ce trebuie parcurși de către specialiștii de la nivelul unităților penitenciare, în asistarea persoanelor private de libertate cu probleme de sănătate mintală. Din categoria persoanelor private de libertate cu probleme de sănătate mintală fac parte atât persoanele cu afecțiuni psihiatrice cronice acutizate, în mod special cele cu risc de suicid, cât și cele nediate diagnosticate de medicul specialist psihiatru, cu tulburări de comportament auto și heteroagresiv.

Procedura se aplică în activitatea personalului de reintegrare socială, respectiv a celui medical și din domeniul siguranța deținerii și regim penitenciar.

➤ **Procedura P.S./DRS-DM-DSDRP-DPCT-005 Identificarea persoanelor private de libertate vulnerabile/cu risc de vulnerabilitate**

Scopul procedurii este de definire a conceptului de vulnerabilitate, de stabilire a criteriilor de identificare a persoanelor vulnerabile, a modului de lucru cu acestea și de consemnare a datelor în documentele specifice, precum și a măsurilor de siguranță și monitorizare dispuse de administrația locului de deținere, atunci când se impune.

Conform procedurii, dintre persoanele vulnerabile/cu risc de vulnerabilitate în sistemul penitenciar fac parte cele cu tulburări psihice.

Procedura se aplică în activitatea personalului de reintegrare socială, a celui medical, a celui din domeniul siguranța deținerii și regim penitenciar, precum și a celui din domeniul de prevenirea criminalității și terorismului de la nivelul unităților penitenciare.

➤ **Adresa nr. 46472/DRS/DSDRP/01.06.2012, privind transmiterea unui un material de informare audio-video elaborat în sistemul penitenciar al Statelor Unite ale Americii, ca urmare a creșterii numărului de evenimente negative, precum sinucideri,**

tentative de suicid și autoagresiuni ale persoanelor private de libertate **Materialul menționat este conceput ca un curs**, destinat personalului medical, de reintegrare socială, siguranța deținerii și regim penitenciar, **curs ce a fost susținut de un psiholog împreună cu un reprezentant al sectorului medical și, despre a cărui desfășurare, a fost informat Biroul Resurse Umane și Formare Profesională de la nivelul unităților.**

➤ **Adresa nr. 46472/DRS/02.08.2012**, privind reiterarea importanței pe care o au schimbul de informații și comunicarea eficientă între specialiștii sectorului reintegrare socială, între aceștia și alte sectoare de activitate, precum și informarea șefilor ierarhici cu privire la anumite aspecte relevante (elaborată în contextul creșterii numărului de evenimente negative). Prin intermediul acestei adrese a fost subliniată importanța informării (în cazul transferului unui deținut identificat cu nevoi și riscuri majore din perspectivă psihologică), a psihologului din unitatea de destinație, privind datele relevante, demersurile de care acesta a beneficiat, precum și evoluția înregistrată, în vederea asigurării continuității asistenței de specialitate.

**5. Elaborarea și implementarea unor Strategii de Prevenire a Suicidului în mediul penitenciar, dezvoltarea de programe antisuicid care să includă materiale scrise, video, teste având în vedere că la nivelul Penitenciarului București Rahova managementul riscului nu reprezintă o prioritate, iar lipsa strategiilor și planurilor de prevenire a suicidului în penitenciar pot avea drept consecință creșterea numărului de suicide în penitenciare.**

- Potrivit Legii nr. 254/2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal art. 115 alin. (3) „*Persoanele arestate preventiv aflate în cursul urmăririi penale pot fi transferate, temporar, în penitenciarele-spital, dacă se află într-una dintre următoarele situații*” lit. b) „*suferă de o afecțiune medicală care necesită internare și poate fi tratată în rețeaua sanitară a Administrației Naționale a Penitenciarelor*” și alin. (4) „*În situația prevăzută la alin. (3) lit. b) transferarea temporară se face cu aprobarea directorului penitenciarului-spital, ținând seama și de gradul de ocupare a penitenciarului-spital*”.

- Potrivit Ordinului nr. 429/2012 privind asigurarea asistenței medicale persoanelor private de libertate aflate în custodia Administrației Naționale a Penitenciarelor art.9 Personalul cabinetului medical îndeplinește, potrivit competenței, următoarele atribuții alin. h) „*recomandă internarea în unități spitalicești, în situația în care nu are posibilități de diagnostic și tratament, precum și în caz de boli transmisibile pentru care internarea este obligatorie*”.

- Menționăm că medicul unității întocmește nota de solicitare de internare către penitenciarul spital în cadrul căruia există secție de psihiatrie. De asemenea, pacienții care prezintă ideea suicidă și stări psihice deprimante pot fi prezentați la medici specialiști psihiatri din rețeaua sanitară publică.

Cu referire la aspectele menționate în cuprinsul recomandării menționăm următoarele acțiuni întreprinse la nivelul Direcției Reintegrare Socială:

➤ **Dosarul de Educație și Asistență Psihosocială** are în componența sa *Fișa psihologică*, a cărei completare este realizată de psiholog, în urma aplicării *Screening-ului de evaluare psihologică*, ce conține o secțiune aparte dedicată afecțiunilor psihice și identificării riscului de suicid.

➤ **Program de asistență psihologică specifică și de prevenție a riscului suicidar.**

**Scopul programului** - programul depășește abordarea inițială de studiu conceptualizat la nivel teoretic și structurează un *ghid practic de evaluare a riscului suicidar, de prevenție și intervenție în criză*, astfel încât să constituie un instrument de acțiune util atât specialiștilor, cât și întregului personal care desfășoară activități directe cu persoanele private de libertate.

### **Obiectivele programului**

**Obiectivul general** este cel de reducere a comportamentelor de risc suicidar ale persoanelor private de libertate, prin diminuarea depresiei.

**Obiectivele specifice** urmăresc:

- *identificarea* persoanelor cu tulburări depresive,
- *evaluarea specializată* a simptomatologiei,
- *depistarea* persoanelor private de libertate cu potențial crescut de suicid,
- *aplicarea* sistematică a unor norme de prevenție la grupurile de risc,
- *utilizarea* intervenției specializate în situațiile de criză,
- *evitarea*, pe cât este posibil, a deznodământului în cazurile de suicid luate în evidență.

➤ **Program de asistență psihologică specifică destinat persoanelor cu afecțiuni psihice**

#### **Scopul programului**

Programul depășește modelul teoretic în abordarea afecțiunilor psihice și structurează un *ghid practic de asistare specializată a persoanelor private de libertate diagnosticate cu tulburări psihice*, util atât specialiștilor, cât și întregului personal care desfășoară activități directe cu acestea.

#### **Obiectivele programului**

**Obiectivul general** este cel de reducere a riscului de pericolozitate prin asistarea specializată a persoanelor private de libertate diagnosticate cu afecțiuni psihice. În funcție de gravitatea afecțiunilor psihice, proiectarea și derularea intervenției de tip psihoterapeutic se diferențiază în două module, cu rol de:

- suport sau întreținere pentru persoanele diagnosticate cu patologie medico-psihiatrică gravă și cu lungă durată de la debutul bolii,
- compensare sau echilibrare în plan psihocomportamental pentru persoanele diagnosticate cu afecțiuni psihice.

#### **Obiectivele specifice**

În funcție de caracteristicile individuale ale persoanelor care au un diagnostic psihiatric se stabilesc **obiectivele specifice** care vizează:

- *inventarierea și stabilirea ponderii* persoanelor private de libertate cu patologie psihiatrică, raportată la populația unității penitenciare,
- *diminuarea ponderii incidentelor negative* provocate sau în care se implică persoanele cu afecțiuni psihice,
- *diminuarea alterațiilor cognitive, comportamentale și emoționale* de care suferă persoanele private de libertate cu tulburări psihice.

➤ **Proiect de activitate Campanie de prevenire și informare privind susținerea persoanelor private de libertate aflate în impas existențial**

Campania a fost implementată, la nivel sistemic, în 2012, având ca obiectiv principal formarea persoanelor private de libertate de sprijin și monitorizarea persoanelor private de libertate cu risc suicidar, urmând ca activitățile de susținere a celor cu risc de suicid să continue bilunar, dincolo de acest termen, în funcție de nevoile existente la nivelul fiecărei unități.

#### **Scop**

Reducerea comportamentelor de risc suicidar ale persoanelor private de libertate, prin derularea unor campanii de informare și sensibilizare a tuturor persoanelor custodiate privind simptomele asociate depresiei, care pot determina creșterea riscului.

#### **Obiective**

- Identificarea persoanelor care prezintă simptome depresive și/sau cu potențial crescut de suicid;
- Aplicarea sistematică a unor norme de prevenție la grupurile de risc;
- Încurajarea și sprijinirea persoanei pentru a găsi noi sensuri ale existenței sale, atât în perioada de detenție, cât și după liberare;

▪ **Identificarea persoanelor private de libertate care pot fi formate ca „deținuți de sprijin”;**

▪ Evitarea deznodământului, pe cât posibil, în cazurile cu risc de suicid luate în evidență.

➤ Prin decizia directorului general al Administrației Naționale a Penitenciarelor nr. 631 din 29.12.2014 a fost implementat în unitățile penitenciare îndrumarul **“Manualul clinic al riscului de violență (comportamentele auto-agresive, suicidare și hetero-agresive)”**. Secțiunea referitoare la suicid conține generalități și elemente specifice ale suicidului în mediul penitenciar, elemente de recunoaștere a persoanei private de libertate cu risc de suicid, descrierea în amănunt a demersurilor psihiatrice și psihologice în situația prezenței riscului suicidal, dar și elemente procedurale ale personalului implicat în activități directe cu deținuții (medicul generalist, asistentul medical, șeful secției de deținere/ofițerul siguranța deținerii/ofițerul șef de tură, agentul supraveghetor, agentul escortă, asistentul social, preotul, educatorul).

➤ La data de 29.12.2016 a fost promovat și diseminat în rândul specialiștilor din unitățile penitenciare **“Manualul de psihopatologie destinat psihologilor din sistemul penitenciar”**. Parcurgerea manualului oferă psihologilor un instrument util în recunoașterea elementelor specifice tulburărilor de personalitate, modalitățile de diagnostic și metode de intervenție, acestea având un rol important în identificarea cazurilor cu risc de suicid (cu precădere tulburările din clusterul B), precum și intervenția acordată ce include chiar și modalitățile de abordare a persoanelor diagnosticate.

➤ La nivelul sistemului penitenciar au fost achiziționate următoarele instrumente psihologice de evaluare clinică: **Inventarul de Depresie Beck (BDI - II), SCID I - Interviu Clinic Structurat pentru Tulburările de pe Axa I a DSM, SCID II – Interviu Clinic Structurat pentru Tulburările Clinice de pe Axa II a DSM, Sistem de Evaluare Clinică (SEC), STAI – Y State - Trait Anxiety Inventory Y Form și Millon Clinical Multiaxial Inventory - III (MCMI - III).**

➤ **Postarea pe Platforma e-learning a Administrației Naționale a Penitenciarelor**, la secțiunea *Cursuri pentru psihologi cu participarea unor colaboratori internaționali*, a temei aferente lunii august, respectiv **Suicide Romanian Jails.**

Administrația Națională a Penitenciarelor folosește și acest prilej pentru a vă asigura de deplina disponibilitate în a soluționa, în conformitate cu prevederile specifice, toate aspectele legale semnalate de persoanele private de libertate aflate în custodia unităților subordonate.

Cu deosebită considerație,

**Pentru comisar șef de penitenciare Marian DOBRICĂ**  
**Directorul general al Administrației Naționale a Penitenciarelor, semnează**

**Comisar șef de penitenciare Răzvan Constantin COȚOFANĂ**  
**Director**  
**Direcția Siguranța Deținerii și Regim Penitenciar**

